

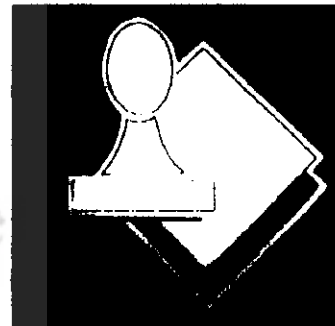

برنامه دوم؛ آغاز یک آغاز

پروژه نگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی

- اقشار آسیب پذیر و نگاه برنامه دوم
- برنامه اول؛ تصویری از پخشایش اعتبارات
- سازمان برنامه و مدل اقتصادسنجی برنامه دوم
- فردای ایران از نگاه برنامه دوم

(میزگرد)

مدخل:

مجلس شورای اسلامی کار تصویب برنامه دوم را به پایان برد. اینک قانون برنامه دوم که ره آورد کوششهای سخت در کمیسیونهای مختلف مجلس - به ویژه کمیسیون تلفیق - بود، با تصویب نهایی مجلس، به کسوت قانون درآمد و راهی فرای مجریه و مقننه گردیده است. مجلس و پژوهش، با انتشار یک گزارش ویژه به همین مناسبت، به استقبال این رویداد رفته است.

در مقاله اول، برنامه دوم از نظر توجه به افشار آسیب پذیر مورد ارزیابی قرار گرفته است. در این ارزیابی به تبصره‌ها و سیاستهایی که متضمن توجه به این قشر می‌باشد، پرداخته شده است.

در مقاله دوم، تصویری از پخشایش اعتبارات، روند توزیع اعتبارات استانی و ملی در طول برنامه اول مورد ارزیابی و تحلیل قرار گرفته و سهم استانهایی که بیشترین و کمترین سهم اعتبارات را عملاً به خود اختصاص داده‌اند، به نقد کشیده شده است.

سومین مقاله به مدلهای اقتصادسنجی برنامه دوم پرداخته است. این مطالعه نشان می‌دهد که الگوهای به کار رفته در لایحه برنامه دوم از نظر استحکام و روانی، نیازمند مطالعه بیشتر است و قطعاً فقدان مدل جامع، به عنوان یک نقیصه در برنامه دوم همچنان آثار خود را نشان می‌دهد.

در آخرین قسمت از گزارش ویژه این شماره به بهانه تصویب نهایی برنامه دوم توسعه، با نظرات پنج تن از نمایندگان محترم مجلس شورای اسلامی آشنا می‌شوید. بی‌تردید گفتگوی مذکور به عنوان یک مواجهه کارشناسی جدی، از فراز و نشیبهای مربوط به تصویب برنامه دوم، تصویری تاریخی ارائه می‌دهد و امید است که مورد توجه خوانندگان گرامی واقع گردد.

■ اقشار آسیب پذیر و نگاه برنامه دوم

کار: دپارتمان بررسیهای اقتصادی - مرکز پژوهشها

پیش نوشتار

روستایی مورد تأکید قرار گرفته است. گزارش حاضر در چهار بخش تهیه شده است: در بخشهای اول تا سوم به ترتیب خطمشی ها و سیاستهای مصوب در این خصوص مورد بررسی و ارزیابی قرار گرفته و در بخش چهارم به بررسی و ارزیابی تبصره های برنامه دوم در زمینه مورد بحث می پردازد.

در مطالعه حاضر، برنامه دوم در بخش خطمشی ها و سیاستهای کلی و همچنین در تبصره ها، از نظر توجه به قشرهای آسیب پذیر، به دو صورت مستقیم و غیرمستقیم مورد ارزیابی قرار گرفته است. بررسیهای انجام شده نشان می دهد که در تبصره های مصوب، الزامات قانونی خاصی برای حمایت های کلی از قشرهای آسیب پذیر، پیش بینی شده است. این الزامات قانونی به طور کلی در راستای تأمین نیازهای مصرفی این قشر و حل مشکلات برخی از بخشهاست که اقشار مذکور در آنها بیشتر وجود دارند (از طریق تسهیلات اعتباری) و همچنین ایجاد خدمات زیربنایی در حوزه های آموزشی و بهداشتی در مناطق

۱- خطمشی های کلان برنامه دوم در

خصوص قشرهای آسیب پذیر

رسیدگی به وضعیت «قشرهای آسیب پذیر»، چه به صورت مستقیم و چه غیرمستقیم، با توجه به مناطق زیستگاهی آن قشرها، به اشکال زیر در خطمشی های مصوب برنامه دوم در نظر گرفته شده است:

○ تحت پوشش قرار دادن کلیه کودکان و نوجوانان لازم‌التعلیم و تقویت آموزشهای عمومی

(بند ۸ از سرفصل اول خط مشی‌ها).

○ تأمین بهداشت عمومی و گسترش بیمه همگانی

(بند ۹ از سرفصل اول خط مشی‌ها).

○ برنامه‌ریزی و ایجاد شرایط لازم برای حفظ حقوق مصرف‌کنندگان و تولیدکنندگان

(بند ۱۰ از سرفصل اول خط مشی‌ها).

○ جهت دادن کمکهای انتقالی دولت در بودجه عمومی

در قالب سوبسیدها، بخشودگیها، عوارض، مالیات و سایر تسهیلات و امتیازات در راستای حمایت از اقشار آسیب‌پذیر و نیازمند، (بند ۱۱ از سرفصل اول خط مشی‌ها).

○ اتخاذ تصمیمات سازگار جهت مخرومیت‌زدایی و رفع عدم تعادل‌های منطقه‌ای در برنامه‌های آمایش سرزمین (بند ۱۲ از سرفصل اول خط مشی‌ها).

○ توسعه امنیت قضایی و تعمیم امنیت اقتصادی

(بند ۱۳ از سرفصل اول خط مشی‌ها).

○ سعی در جهت دهی و هدایت سهم عمده منابع مالی به بخشهای اجتماعی (بند ۱۴ از سرفصل اول خط مشی‌ها).

○ تقسیم بهینه منابع و امکانات عمومی با تعیین ضرایب وضع موجود استانها و مناطق و تلاش در رساندن استانها و مناطقی که در ابتدای برنامه در امور اجتماعی و اقتصادی پایین تر از میانگین هستند، «نسبت به حد نصاب متوسط کشور» (بند ۱ از سرفصل اول خط مشی‌ها)

○ توسعه و بهبود کیفیت شرایط عمومی زندگی مردم

شامل بهبود توزیع درآمد و ثروت و کاهش ضریب جینی، (بند ۲ از سرفصل اول خط مشی‌ها).

○ اصلاح سیستم مالیاتی

به نحوی که از صاحبان درآمدهای بالا، مالیات متناسب و تصاعدی اخذ شود، (بند ۳ از سرفصل اول خط مشی‌ها).

○ جلوگیری از درآمدهای کاذب، غیرقانونی و بادآورده

و یا ناشی از امتیازات نابجا، (بند ۴ از سرفصل اول خط مشی‌ها).

○ تعمیم، گسترش و بهبود نظام تأمین اجتماعی

(بند ۵ از سرفصل اول خط مشی‌ها).

○ عنایت به مناطق محروم و روستاها با اولویت اشتغال، بهداشت، آموزش، تولید و عمران (بند ۶ از سرفصل اول خط مشی‌ها).

○ حمایت از ایثارگران، بسیجیان، رزمندگان و اقشار آسیب‌پذیر

(بند ۷ از سرفصل اول خط مشی‌ها).

تأمین اجتماعی تولیدکنندگان کشاورزی و روستاییان، (بند ۱۲ از سرفصل ششم خط‌مشی‌ها).

○ توجه به عمران، توسعه و بهسازی روستاها

تأمین نیروی انسانی متخصص موردنیاز، فراهم نمودن امکانات و تسهیلات مناسب صادراتی تولیدات کشاورزی و تشکیل شورایی عالی کشاورزی به منظور هماهنگی‌های لازم و نظارت بر تحقق اهداف بخش کشاورزی، (بند ۱۳ از سرفصل ششم خط‌مشی‌ها).

○ حمایت از سرمایه‌گذاری در جهت افزایش ارزش افزوده صنایع تبدیلی کشاورزی

و معدنی و صنعتی و حمایت از صادرکنندگان با فراهم نمودن تسهیلات و ارائه خدمات و اطلاعات موردنیاز، (بند ۴ از سرفصل نهم خط‌مشی‌ها).

○ اولویت دادن به ایثارگران، خانواده‌های شهدا، آزادگان و بسیجیان در استفاده از تسهیلات بانکی، ثروتهای ملی و منابع طبیعی

(بند ۱ از سرفصل شانزدهم خط‌مشی‌ها).

○ توجه لازم به نیروهای متعهد و فداکار در زمینه‌های آموزشی، فنی

اشتغال و تأمین ابزار کار، زمین، مسکن و امکانات لازم برای تشکیل خانواده (بند ۳ از سرفصل شانزدهم خط‌مشی‌ها).

○ تأمین نیازمندیهای خانواده‌های شهدا و ایثارگران

با تأکید بر بهبود سطح زندگی و تأمین

○ تأکید بر فراهم کردن زمینه‌های لازم و کافی برای رشد و تربیت نیروی انسانی مناطق محروم و روستایی کشور

(بند ۱۴ از سرفصل پنجم خط‌مشی‌ها).

○ تأکید بر تکمیل طرحهای نیمه تمام تولیدی، صنعتی و هدایت منابع عمومی به سمت طرحهای زود بازده و کوچک منطقه‌ای،

(بند ۳ از سرفصل ششم خط‌مشی‌ها).

○ تلاش در جهت برنامه‌ریزی و ایجاد تعادل و توازن منطقه‌ای

(بند ۴ از سرفصل ششم خط‌مشی‌ها).

○ عنایت ویژه به صنایع تبدیلی و وابسته به بخش کشاورزی

(بند ۸ از سرفصل ششم خط‌مشی‌ها).

○ تنظیم حرکت و اجرای برنامه بخشهای مختلف اقتصادی در جهت تقویت بخش کشاورزی

(بند ۱۰ از سرفصل ششم خط‌مشی‌ها).

○ اولویت در تأمین اعتبارات عمرانی فصول آب و کشاورزی و منابع طبیعی (بند ۱۱ از سرفصل ششم خط‌مشی‌ها).

○ تأمین به موقع و کافی نهاده‌ها و ماشین‌آلات کشاورزی

و اعلام به موقع قیمتهای تضمینی با مکانیزم مناسب قیمت‌گذاری، تعیین تعرفه‌های گمرکی در راستای حمایت از تولید داخلی و کاهش نقش واسطه‌ها در عرضه محصولات، استمرار سوبسید و معافتهای مالیاتی، اولویت به سرمایه‌گذاری در بخش کشاورزی نسبت به سایر بخشها، اجرای طرح بیمه تولیدات کشاورزی و

از سرفصل پنجم سیاستهای کلی).
○ توسعه و حمایت از صنایع کوچک، صنایع تبدیلی، صنایع و مشاغل خانگی، خدمات فنی و توسعه و احیای صنایع دستی با اولویت مناطق روستایی، (بند ۶-۳ از سرفصل ششم سیاستهای کلی).
○ تأمین مشاغل مولد برای نیروی کار مازاد عشایر در مناطق روستایی و ایجاد زمینه‌های مناسب، جهت استقرار فعالیتهای غیرکشاورزی در محیط روستایی به منظور افزایش درآمد سرانه روستاییان و ایجاد فرصتهای شغلی برای آنها، (بند ۶-۴ از سرفصل ششم سیاستهای کلی).
○ اتخاذ سیاستهای مناسب برای ایجاد واحدهای تولیدی و اشتغال‌زا در مناطقی که دارای نرخ بیکاری بالایی هستند، (بند ۷-۱۳ از سرفصل هفتم سیاستهای کلی).
○ ایجاد، توسعه و تقویت مراکز آموزش فنی و حرفه‌ای و بهره‌برداری کامل از امکانات برای افراد فاقد مهارت و جویندگان کار غیرماهر، (بند ۷-۱۴ از سرفصل هفتم سیاستهای کلی).
○ ایجاد فرصتهای اشتغال بیشتر در بخشهای مولد، به ویژه در مناطق محروم، (بند ۷-۱۷ از سرفصل هفتم سیاستهای کلی).
○ نرخها به صورت تصاعدی به گونه‌ای اصلاح شود که هزینه‌ها از مصرف‌کنندگان با مصرف بیشتر، دریافت و از اقشار کم درآمد با نرخ پایین حمایت گردد، (بند ۸-۷ از

اشتغال مناسب، (بند ۶ از سرفصل شانزدهم خط‌مشی‌ها).

۲- سیاستهای کلان برنامه دوم در خصوص قشرهای آسیب‌پذیر

رسیدگی به وضعیت قشرهای آسیب‌پذیر و بهبود شرایط زندگی آنها به اشکال زیر در سیاستهای کلی مصوب برنامه دوم در نظر گرفته شده است:
○ گسترش سنت قرض‌الحسنه و تقویت صندوقهای قرض‌الحسنه، (بند ۲-۱-۸ از سرفصل دوم سیاستهای کلی).
○ ایجاد شرایط کارآفرینی و ایجاد شغل‌های جدید در طول برنامه دوم، (بند ۲-۳-۲ از سرفصل دوم سیاستهای کلی).
○ حذف تدریجی معافتهای مالیاتی اعطا شده به بخشها به استثنای بخش کشاورزی و صنایع تبدیلی و تکمیلی بخش کشاورزی، (بند ۲-۳-۲ از سرفصل سوم سیاستهای کلی).
○ اعطای بخشودگی یا تخفیف مالیاتی برای سرمایه‌گذاریهای زیربنایی و سرمایه‌گذاریهایی که به تولید کالاهای استراتژیک، ارزآوری، استقرار در نقاط محروم و ایجاد اشتغال کمک نماید، (بند ۳-۲ از سرفصل سوم سیاستهای کلی).
○ افزایش سطح آگاهیهای عمومی افراد جامعه در زمینه مسائل مربوط به جمعیت، (بند ۵-۱ از سرفصل پنجم سیاستهای کلی).
○ تنظیم خانواده و رشد جمعیت، (بند ۵-۲

امکانات عمومی با تعیین ضرایب وضع موجود استانها و مناطق، پیش‌بینی شده است.

۳-۴- نظام اشتغال که در این خصوص ایجاد شرایط کارآفرینی، ایجاد فرصتهای شغلی برای روستاییان و عشایر و اتخاذ سیاستهای مناسب برای ایجاد واحدهای تولیدی و اشتغال‌زا مورد حمایت قرار گرفته است.

۳-۵- نظام مالیاتی که در آن اعطای بخشودگی یا تخفیف مالیاتی برای سرمایه‌گذاری در مناطق محروم و نیز مالیات متناسب و تصاعدی از صاحبان درآمدهای بالا، پیش‌بینی شده است.

۳-۶- بخشهای اجتماعی که در آن، جهت بهبود وضعیت اقشار آسیب‌پذیر، مواردی نظیر تعمیم و گسترش نظام تأمین اجتماعی، تحت پوشش قرار دادن کلیه کودکان و نوجوانان لازم‌التعلیم و تأمین بهداشت عمومی و گسترش بیمه همگانی پیش‌بینی شده است.

۳-۷- عامه مردم که توسعه و بهبود کیفیت شرایط عمومی زندگی آنها، حفظ حقوق آنها از طریق اصلاح نظام قیمتها و افزایش سطح آگاهی‌هایشان در زمینه مسائل مربوط به تنظیم خانواده و رشد جمعیت مورد توجه قرار گرفته است.

۳-۸- گروههای خاص مانند خانواده شهدا، ایثارگران و... که تأمین نیازمندیهای آنان از جمله اشتغال مناسب مورد تأکید قرار گرفته است.

به طور کلی ارزیابی اهداف و سیاستهای

سرفصل هشتم سیاستهای کلی).
○ قیمت کالاهای عمومی و انحصارات طبیعی در مناطق محروم و روستایی نباید از مناطق شهری بیشتر باشد، (بند ۸-۸ از سرفصل هشتم سیاستهای کلی).

۳- تحلیلی بر خط‌مشی‌ها و سیاستهای کلی برنامه دوم در خصوص اقشار آسیب‌پذیر

بررسی خط‌مشی‌ها و سیاستهای کلی برنامه دوم در فصول قبل، نشان داد که توجه به قشرهای آسیب‌پذیر در زمینه‌های ویژه‌ای مورد حمایت قرار گرفته، به عبارت دیگر در زمینه‌های مشخصی، رسیدگی به وضعیت قشرهای آسیب‌پذیر، هدفمند و سیاست‌گذاری گردیده است. این زمینه‌ها به شرح زیر هستند:

۳-۱- بخش کشاورزی که با محور قرار گرفتن در امر توسعه کشور، حمایت از صنایع تبدیلی و وابسته، اولویت در تأمین اعتبارات، تأمین به موقع و کافی نهاده‌ها و ماشین‌آلات موردنیاز، استمرار سوبسید و معافیت‌های مالیاتی، حمایت از تولیدکنندگان روستایی از راه قیمت‌گذاری مناسب و تأمین اجتماعی آنها، مورد حمایت و توجه جدی قرار گرفته است.

۳-۲- مناطق روستایی که بر عمران و بهسازی آنها، تربیت نیروی انسانی مورد نیازشان و گسترش صنایع تبدیلی و کوچک در آنها تأکید شده است.

۳-۳- ایجاد تعادل‌های منطقه‌ای که از طریق برنامه ریزی و تقسیم بهینه منابع و

قیمت تضمینی محصولات مشابه داخلی کمتر نباشد و در مورد محصولات کشاورزی به نحوی عمل شود که تولیدکنندگان داخلی محصولات، از واردات آسیب نبینند.

- تبصره «۶۳» دولت را موظف کرده است تا در طول برنامه دوم تکلیف مالکیت افراد صاحب نسق یا ورثه آنها را نسبت به اراضی نسقی کشاورزان قطعی نماید.

- در تبصره «۶۴» تشکیل شورای عالی کشاورزی به منظور هماهنگی بیشتر دستگاههای اجرایی بخش کشاورزی و رفع مشکلات این بخش پیش‌بینی شده است.

- در تبصره «۶۵» اجرای طرحهای جدید در جهت ارتقای هدفهای برنامه‌های بخشهای آب و کشاورزی و اشتغال در زمینه صنایع روستایی مورد تأکید قرار گرفته است.

- براساس تبصره «۶۶» دولت موظف شده به نحوی عمل نماید که تأمین اعتبار بخشهای آب و کشاورزی از اولویت برخوردار بوده و در سال پایان برنامه حتی‌الامکان در تأمین مواد غذایی و فرآورده‌های دامی موردنیاز کشور، خودکفایی حاصل شده باشد.

- در تبصره «۶۷» به منظور تسریع و جلب منابع بیشتر جهت سرمایه‌گذاری در اجرای طرحهای آب و خاک کشاورزی دولت موظف شده حداکثر تا سقف ۳۰ درصد از اعتبارات مصوب طرحهای فوق را

برنامه دوم در خصوص قشرهای آسیب‌پذیر، نشان دهنده اهمیت قابل توجهی است که به این موضوع داده شده است. در واقع قشرهای آسیب‌پذیر به اشکال مختلف مطرح و سیاستهایی برای بهبود وضعیت آنها مد نظر قرار گرفته است. این سیاستها عمدتاً در خصوص محرومیت زدایی از مناطق روستایی، ایجاد انگیزه جهت سرمایه‌گذاری در این مناطق و تأمین نیازهای اساسی مصرفی اقشار آسیب‌پذیر، است.

۴- ارزیابی تبصره‌های برنامه دوم در خصوص اقشار آسیب‌پذیر

امر رسیدگی به قشرهای آسیب‌پذیر، چه به صورت مستقیم و چه غیرمستقیم و توجه به مناطقی که احتمال وجود قشرهای مورد بحث در آنها بیشتر است، در بیش از ۲۰ تبصره از تبصره‌های مصوب برنامه دوم در نظر گرفته شده است. در تبصره‌های فوق مواردی از خط‌مشی‌ها و سیاستهای برنامه در این خصوص مورد حمایت قرار گرفته‌اند. این موارد عبارتند از:

الف- بخش کشاورزی

- در بند «ب» تبصره «۲۱» مقرر شده است به منظور حمایت منطقی از تولیدات داخلی کشاورزی و دامی، نرخهای تعرفه و سود بازرگانی به نحوی تعیین شود که قیمت تمام شده محصولات وارداتی از

۲۰ هزار خانوار عشایری داوطلب اسکان و تأمین اعتبارهای عمرانی دولتی و تسهیلات بانکی موردنیاز جهت احداث مسکن و اجرای طرحهای کشاورزی و دامپروری آنها.

- در تبصره «۶۹» دولت موظف شده به منظور تنظیم بازار محصولات کشاورزی و حمایت از تولیدکنندگان و مصرفکنندگان اقدامات لازم را به عمل آورد. از جمله با ایجاد مکانیزمهای مناسب، زمینه عرضه مستقیم محصولات تولیدی بخش کشاورزی را فراهم نماید و با حذف واسطه‌ها از تولیدکنندگان و مصرفکنندگان حمایت کند.

ب- مناطق محروم و روستاها

- براساس تبصره ۱۰ دولت موظف شده به منظور توسعه روستاهای محروم و ایجاد تعادل‌های منطقه‌ای در روستاها، اقدامات زیر را معمول دارد:

۱- هزینه نمودن مبلغ سه هزار میلیارد ریال در روستاهای محروم جهت اجرای طرحهای عمرانی و توسعه فعالیت‌های تولیدی و اشتغالزای خود اشتغالی.

۲- تعیین ضریب محرومیت کلیه روستاها جهت تخصیص اعتبارات بر مبنای اولویتهای هر روستا.

۳- نظارت بر کلیه مراحل انجام پروژه‌های موضوع این تبصره از سوی دفتر مناطق محروم ریاست جمهوری و ارائه گزارش پیشرفت آنها هر چهارماه یک بار به مجلس شورای اسلامی.

در اختیار بانک کشاورزی قرار دهد تا این بانک از محل تلفیق منابع مذکور با منابع اعتباری سیستم بانکی و منابع حاصل از مشارکت کشاورزان و دامداران جهت سرمایه‌گذاری در این طرحها مبادرت به اعطای تسهیلات نماید.

- براساس تبصره «۶۸» دولت نسبت به انجام اقدامات زیر موظف شده است:

۱- اختصاص حداقل ۲۵ درصد از تسهیلات کلیه بانکهای کشور به صورت میانگین به طرحهای بخش آب و کشاورزی و تعهد و پرداخت حداقل ۷۰ درصد سود و کارمزد تسهیلات بانکی مربوط به این طرحها.

۲- تنظیم و اعلام قیمت تضمینی محصولات کشاورزی و دامی به گونه‌ای که سود مناسبی عاید فعالین بخش کشاورزی شود.

۳- اتخاذ تدابیر لازم جهت بیمه نمودن محصولات کشاورزی و دامی به نحوی که تا پایان برنامه پنجساله دوم حداقل ۵۰ درصد محصولات کشاورزی، دامی و شیلاتی و ۱۰ درصد سرمایه‌گذاری طرحهای جنگلداری، مرتعداری و آبخیزداری مردمی تحت پوشش بیمه قرار گیرند.

۴- اتخاذ تدابیر لازم جهت مطالعه و برنامه‌ریزی و سیاست‌گذاری نظام بهره‌برداری مطلوب در اراضی کشاورزی کشور با تأکید بر حمایت از تشکیل تعاونیهای تولید زراعی، دامی، باغداری، جنگلداری و مرتعداری.

۵- اتخاذ تمهیدات لازم جهت اسکان

برنامه افزایش یافته باشد.

ج- ایجاد اشتغال

براساس بند الف تبصره «۹» دولت مکلف شده به منظور ایجاد اشتغال و حمایت از بنگاههای اقتصادی کوچک، از طریق پرداخت تسهیلات ارزان قیمت بانکی، حمایتهای لازم را از طرحهای اشتغالزا (خود اشتغالی) به عمل آورد.

- در جزء «۲» بند الف تبصره «۱۰»، بر توسعه فعالیتهای تولیدی و اشتغالزا و خود اشتغالی در روستاهای محروم، از طریق حمایتهای لازم تأکید به عمل آمده است.

- براساس بند «۵» تبصره ۱۲ دولت مکلف شده جهت کمک به حل مشکل اشتغال و مسکن جانبازان، از طریق اعطای تسهیلات اعتباری ارزان قیمت، اقدامات لازم را به عمل آورد.

- براساس تبصره «۲۳» دولت موظف شده در واگذاری زمینهای زیرسدها، قطبهای کشاورزی و صنعتی و کشت و صنعتها، اولویت را به ایثارگران، بسیجیان و رزمندگان غیرشاغل بدهد.

- در تبصره «۸۴» وزارت کار و اموراجتماعی موظف شده در طول اجرای برنامه اقدامات زیر را انجام دهد:

۱- تشکیل پایگاه اطلاعات کار.

۲- ایجاد ۶۶۰ هزار فرصت شغلی ارزان قیمت جدید.

۳- ایجاد ۷۷ مرکز آموزش فنی و

- در تبصره ۶۲ وزارت مسکن و شهرسازی (بنیاد مسکن انقلاب اسلامی) موظف شده به منظور رسمیت بخشیدن و تحدید حدود مالکیت روستاییانی که فاقد سند رسمی مالکیت بر عرصه و اعیان واحدهای مسکونی خود می باشند، برای کلیه روستاهای بالای ۴۰۰ خانوار و مراکز دهستانها نقشه تفکیکی وضع موجود روستاها را تهیه نماید.

- براساس بند «۱» تبصره «۶۸» دولت موظف شده حداقل ۷۰ درصد سود و کارمزد تسهیلات بانکی مربوط به طرحهای صنایع روستایی، دستی و بافندگان فرش دستیاف در مناطق محروم را تعهد و پرداخت نماید.

- براساس تبصره «۸۲» دولت موظف شده از محل منابع بودجه عمومی نسبت به تکمیل تأسیسات، تجهیزات و نیروی انسانی شبکههای بهداشتی درمانی کشور به ترتیب اولویت خانههای بهداشت مراکز بهداشتی درمانی روستایی اقدام نماید.

- براساس بند «۲» تبصره «۱۲» الحاقی دولت موظف شده ارائه خدمات عمرانی روستایی و تخصیص منابع مربوط را به نحوی سازمان دهد که میزان برخورداري جمعیت مناطق روستایی کشور از راه مناسب روستایی، برق و بهسازی کالبدی محیط روستا، به طور متوسط ۱۵ درصد و دسترسی به آب آشامیدنی سالم ۱۰ درصد، در سال پایانی برنامه دوم نسبت به ابتدای

شده با توجه به احتساب شاخص رشد هزینه زندگی و نرخ تورم، همه ساله اعتبارات لازم را جهت اجرای کامل قانون نظام هماهنگ پرداخت در بودجه عمومی پیش‌بینی نماید.

- در تبصره «۴۴»، به منظور رفاه حال بازنشستگان و موظفین و حفظ حقوق آنان، دولت مکلف شده ضمن پرداخت کسور بازنشستگی سهم دولت، به طور سالانه حداقل ۱۰ درصد از دیون خود را به صندوق بازنشستگی کشوری پرداخت نماید.

بررسی موارد یاد شده نشان دهنده آن است که در تبصره‌های قانون برنامه دوم پنجساله الزامات قانونی مشخصی جهت رسیدگی به وضعیت اقشار آسیب‌پذیر پیش‌بینی شده است این الزامات عمده‌تاً در راستای تأمین نیازهای مصرفی این اقشار و حل مشکلات بخش کشاورزی از طریق فراهم آوردن تسهیلات اعتباری، ایجاد خدمات زیربنایی، آموزشی و بهداشتی در مناطق روستایی می‌باشد.

در تبصره‌های فوق همچنین به مواردی که می‌تواند فعالیتهای تولیدی و خدماتی را در مناطق روستایی گسترش داده و در بلند مدت اشتغال و ایجاد درآمد را در این مناطق افزایش دهد، توجه لازم شده است.

□□□

حرفه‌ای، ۵ مرکز تربیت مربی، تکمیل و راه‌اندازی ۷۰ مرکز نیمه تمام و بازسازی و تکمیل ۱۲ مرکز آموزشی.

- براساس تبصره «۱۲» الحاقی دولت موظف شده جهت حمایت از صنایع تبدیلی و روستایی و دستی، بافندگان فرش دستباف (ایجاد ۲۰۰ هزار فرصت شغلی جدید در این زمینه‌ها)، ضمن تأمین اعتبارات عمرانی تسهیلات بانکی لازم را فراهم نماید.

د- سوبسیدها و کمکها

- براساس بند «ج» تبصره «۹» دولت موظف شده تمام منابع سپرده‌گذاری مردم به صورت حساب قرض‌الحسنه را پس از کسر ذخایر قانونی در اختیار متقاضیان قرض‌الحسنه قرار دهد.

- براساس تبصره «۱۱» مقرر شده از محل اعتبارات فصل تأمین اجتماعی معادل ۴,۸۰۰ میلیارد ریال برای پرداخت مستقیم کمک معاش ماهانه به قشرهای کم درآمد، تخصیص یابد.

- براساس بند «الف» تبصره «۱۵» سیاست پرداخت سوبسید به کالاهای اساسی، دارو و شیرخشک در برنامه دوم ادامه خواهد یافت.

- براساس بند «ج» تبصره «۱۵» اعمال نرخ تصاعدی بر تعرفه‌های مصرف آب، برق و گاز طوری خواهد بود که ضمن افزایش قیمت میانگین، نرخ مشترکین کم مصرف ثابت بماند.

- براساس تبصره «۳۸» دولت موظف